

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟ

Η ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΙΚΩΝ

(Από το παθολογικό μέρος της γυναικείας μελέτης «Η ΜΑΤΙΑ»)

Η τεχνητή αυτή υπονοησία, με τη μεγάλη ευκολία τ' άρρώστου να παραδέχεται τις υποβολαίς μας, εν' ή πιά χαρακτηριστικά όψη του ύπνωτισμού. Λέγοντας ύπνωτισμός νοιωθουμε προκάλεσμα ύστερικής κρίσης, μ' όσο το δυνατό λιγότερα σπασμωδικά φαινόμενα και με περισσότερο παθολογικό ύπνο. Όπως στην τυπική κρίση, έτσι και στον ύπνωτισμό τρεις μορφές, διαφορετικές, ή άπαντήσουμε, τη ληθαργική, την καταληπτική και την άπνοια, και κάθε μία π' αυτές ξεχωριστή σπουδή της ματιός ή άκνητής.

Υπνωτίζοντας ένα πρόσωπο με το συχνότερο τρόπο, τ' επίμονο κοιτάγμα, θεωρούμε στη ματιά του τον άγωνα της ψυχής να ξερύνει την υποβολή μας, να μείν' από δαύτη λεύτερη. Έτσι ανήσυχα και πειστωμένα προσηλώνονται στην άρχή τά ματία του και κάποτε γυρίζουν κλειφτικά πάνω κάτω, για να ξερύνουν τά δικά μας. Σά λίγο, αν έμεις επιμένουμε, τά ματία τ' άρρώστου κοκκινίζουν, θακρύνουν και θαλάνουνται, και τά γλέφαρα πιγότερουμε σπασμωδικά, ώς που πέφτουν βραία, τά στον ύπνο. Οί κρυμμένοι από πίσω τους βορβοί τραβιούνται κατ' άπάνω και μέσα, έχοντας την κόρη μεγάλη και στο φως άκνηστή. Αν θαλήσουμε ν' ανοίξουμε τά γλέφαρα, βρίσκουμε κάποια δυσκολία για τή σπασμωδική τους κατάσταση.

Στήν πρώτη αυτή σταση του ύπνωτισμού, το λήθαργο, εύκολώτατα τά νεύρα και τά κρέατα έρεθίζονται και μέσ' στη γενικιά χαλάρωση τούτη ή κείνη τή σίσηση, σχετικά με τον έρεθισμό, μης σέρονται, ή συνείδηση όμως δλότελα κοιμάται και σ' άρρώστου τó πνέμμα καμμιά υποβολή δέν κατορθώνεται· μένουν έτσι στο λήθαργο πάντα κλειστά και νεκρωμένα τά ματία, μάρτυρας πιστός της κοιμισμένης ψυχής.

Τή ληθαργική μορφή αλλάζουμε σε καταληπτική

(*) Η άρχή του στο 121 φύλλο του «Νουμά».

ανοίγοντας στο φως τά σφαιρισμένα τ' άρρώστου ματία. Μένουν τότε κ' τά θρήνοιχτα, κοκκαλισμένα, δίχως καμμιή έκφραση, μ' άκνητους τούς βορβούς, σά νάχουσε κανείς κερύ γύρω τους. Η κόρη μεγαλωμένη και άκνητη. Η άκνησία, κατά τó Charcot, είναι τó καλύτερο χαρακτηριστικό της καταληψίας. Τά μέλη τού καταληπτικού σ' όποια θέση κι αν τά βάλουμε στέκονται, και στην πιό δύσκολη άκόμα, τά νάτνε από κερύ καμωμένα. Τά θρήνοιχτα και σαστισμένα ματία του, τά πλημμυρισμένα στο δάκρυ άπ' τήν άκνησία τών γλεσφρών, καμμιά προσοχή σ' ό,τι γίνεται γύρω τους δε δείχνουνε, καμμιή αίσθηση, αν και κατά τó Chatelet ούτε ή όραση, ούτε ή άκουή έλύτελα λείπουν. Με τή σαστισμένη αυτή ματιά σύμφωνα, σφαιριστό και άμλιχτο μένει και τó στόμα και καμμιά σέση με τόν άρρωστο δυνατή δε μης φαίνεται. Μ' όλ' αυτά μπορούμε να χύσουμε ζωή σ' αυτή τή μούμια, να τήνε κάνουμε να φανή θυμωμένη, χαρωπή, έρω τεμένη, ό,τι θαλήσουμε, βάνοντας στο πνέμα της μια ιδέα ταιριαστή με τή στάση της. Ξηγιέμαι καλύτερα: Άνοιγοντας τά χέρια τ' άρρώστου, σά να θέλη ν' άγκαλιάσει κάποιον, θεωρούμ' άμέσως ν' αλλάζει όψη, να μερώνει ή ματιά του και τ' άχειλι του να χαμογελά, έτοιμασμένο να ρουφήσει τού φιλιού τή γλυκάδα. Σά μείνει μοναχός ό άρρωστος ξαναπέφτει πάλι στη μουγγή άκνησία του, μ' δέν άργει να φανή όργισμένος μόλις τεντώσουμε τόν χέρι του φοβεριστικά και μαζώξουμε τ' άλλουνού τά δάχτυλα σ' ένα γρόθο... Οί έξωτερικές αιδές υποβολές μας θυμίζουν όσα και ζυνητοί παθαίνουμε αληθινά, σά σηκώνουμε, λ. χ. θυμωμένοι τó χέρι για να φοβερίσουμε, χάρης να τó θέμα ζωγραφίζεται και στην όψη μας ή όργή, με τά μαζωμένα φρύδια, με τó ζαρωμένο κούτελο και τή φλογισμένη τή ματιά (άντίχτυπος, rictus). Παρόμοιες υποβολές βρίσκουμε και σε μερικά όνειρα, όπως και πέρα πάνω είπαμε, στην άρχή τού κεφαλαίου.

Πολλές φορές στην καταληψία κι άλλη μια υποβολή κατορθώνεται, ό καθρεφτισμός στη ματιά της άρρώστης της ματιός τού γιατρού της (fasciatio). Η δοκιμή έτσι δά γίνεται: Κοιτάζοντας από κοντά κατάματα τήν άρρωστη, λίγο λίγο ύστερα τρεβιόμαστε πύ πέρα, πάντα όμως προσηλωμένοι στα μάτια της. Η ματιά της μης άκλουθα πιπτά, σά μαγεμένη, κι αν στρέψουμε γύρω για να τήν ξεφύγουμε τριγυρίζει κ' ή άρρωστη στη θέση της και μπορεί να πείσει. Αν άξαφνα, μόλις άπομακρυνθήκαμε, κοιτάξουμε τήν άρρωστη με θυμό, μ' άργισμα, ό ίδιος θυμός καθρεφτίζεται και στη ματιά της, πούμνε πρώτα παγωμένη κι ασάλευτη. Τό ίδιο θα γίνη κι αν τήν κοιτάξουμε με τρυμάρα, ή χαρωπά, ή μ' αγάπης χαμόγελο, σά νάχουσε τά ματία μας τηλεγραφική συνενόηση.

(άκλουθει)

Γ ΑΒΑΖΟΣ

ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ

(Πελοπόννησος, Αττική, Κύπρος).

Όταν ήσαν κολλητά ό Ούρανός και ή Γ' ή, έπειδή ήταν μεγάλη ή στενοχωρία και δέν ήμπορούσαν πλέον να υποφέρουν, έσυμφώνησαν ό Θεός και ή Θάλασσα να δώσουν ό ένας τού άλλου κλωτσιές, ότο που να λάβει ό ούρανός τó ύψος και ή θάλασσα τó βάθος που έχρειάζονταν. Πρώτος έκλώτισσε ό ούρανός και ή θάλασσα έγινε βαθύτερη· έκλώτισσε και ή θάλασσα και ό ούρανός ύψώθη άρκετά, άλλ' έπειδή έχρειάζετο περισσότερο ύψος, έκλώτισσε άλλη μια φορά τή θάλασσα. Αύτ' όμως έφθόνησε τó Θεό και ήθελε να έχη περισσότερο βάθος από τó ύψος τού ούρανού διό να είναι καλύτερη· για τούτο δέν έκλώτισσε και αύτ'η, κατά τή συμφωνία. Ό ούρανός παραπονέθη στο Θεό, και ό Θεός έθύμωσε και για να παιδέψη τή θάλασσα για τήν περιφρόνηση της, τήν έμαλίνωσε με τρεις τρίχες από ούρα κλόγου. Από τότε μουγκρίζει ή θάλασσα και φοβερίζει τόν ούρανό, άλλ' δέν μπορεί να σπάση τó χαλινάρι. Μερικοί όμως λένε, πώς κατώρθωσε ως τά τώρα να κόψη τις δυό τρίχες, και μόνο μια τή βραστή. Αν κόψη και αύτ'η θα ξαπολυθή, και θα πνίξη όλη τήν οίκουμένη.

ρόλλια, οί μπατίστες, ή φόδρα, τó παλτό, οί φανέλλες, οί μοδίστες, οί γκαράδες, οί γραβάτες κ' οί λαιμοδέτες, τó σακάκι και τά φράκα, ή μπίρα, τά γκαρσόνια, οί παναμάδες και οί ρεμπούμπλικες. Η μήπως είναι τής καθαρεύουσας τά «μπαστούνια». Η μήπως νομίζει ό κ. Σιας πώς είναι τó είσιτήριον, τó ύπουργείο, τó ποδήλατο, και τó περιστροφικό πομπάκι; αὐτ' ό,τι και τó αστυφύλαξ, έφημερίς, λοποδύτης; Η μήπως δέν είχα δικίο παύλεγα στην άρχή ότι άχρηστος και βραχέτο πράμα είναι να γράφει κανείς και ναπαντάει σε τέτοια έπιχειρήματα; Η καθαρεύουσα μ' όλη τή σεβαστή της ήλικία δέν κατόρθωσε άκόμα όχι τó ψωμί να τó κάνει άρτος ή ψωμίον, δέν κατόρθωσε κάτι που θα είταν πολύ εύκολώτερο, δέν κατόρθωσε τις λέξεις πούχουν τήν ίδια ρίζα στη δημοτική, να τις μεταχειρίζονται οί γραμματισμένοι επί τέλους, οί φιλόλογοι τουλάχιστο, όπως είναι στην καθαρεύουσα. Η νύξ κ' ή νύχτα, λ. χ. έχουν τήν ίδια ρίζα. Τής καθαρεύουσας είναι ή πρώτη, κ' ή άλλη της δημοτικής. Πώς λοιπόν τολμάει ό κ. Σιας, όσο σοφός και αν είναι, να λέει πώς θα επικρατήσει ή καθαρεύουσα, όταν καμιά τάξη κοινωνική, κανέννας κύκλος ανθρώπων, όσο στενό κι αν τόν πάρουμε, δέν μεταχειρίζεται πάντοτε τó νύξ, και δέν ξεχάσει τó

νύχτα; Γιατί ή επικράτηση της καθαρεύουσας και ό εξαφνισμός τών λοιπών διαλέκτων· δέ θα πεί κοντά στο πανελλήνιο «ή νύχτα», να μάθω πώς υπάρχει και τ' άλλο «ή νύξ». Επικράτηση από τή μια κ' εξαφνισμός από τήν άλλη σημαίνει ό,τι μονάχα τó ένα, «ή νύξ» για τόν κ. Σιας θα λέγεται και ποτέ μ' ποτέ δέ θακούγεται «ή νύχτα». Κ' ένόσω δέ βλέπουμε να γίνεται αύτ', νάχουσε να γίνεται, με ποιό δικαίωμα μπορούμε να προφητεύουμε τήν επικράτηση τού ενός; Μερικοί νομίζουν, ίσως κι ό Σιας, πώς ή επικράτηση αύτ'η με τόν καιρό θα γίνει. Μού φαίνεται πώς δέν έμελέτησαν τήν ιδέα τους. Ναι σιγά σιγά γίνεται ό εξαφνισμός μιας γλώσσας. Αύτ'ό τó σιγά σιγά όμως, τίποτ' άλλο δέ σημαίνει παρά πώς στην άρχή λίγοι σιγά σιγά πληθύνουν όσο άφίνουν τή γλώσσα που σιγά σιγά εξαφανίζεται και μιλούν τήν άλλη που σιγά σιγά επικρατεί. Για κείνους όμως που πιστεύουν ότι θα επικρατήσει ή καθαρεύουσα άλλο νόημα έχει τó σιγά σιγά. Γι' αυτούς ή σημασία τού «σιγά σιγά» είναι πώς όταν με τόν καιρό μάθει όλος ό κόσμος ότι στην καθαρεύουσα «ή νύχτα» λέγεται «νύξ» όταν όλοι θα τó ξέρουν και θα μπορούν όλοι να κλίνουν ή νύξ, τή νυκτί, τήν νύκτα, τας νυξί, θάποφασίσουμε να μη λένε πιά «ή νύχτα». Έτσι

όταν όλοι μάθουν ότι στην καθαρεύουσα «ή μύτη» λέγεται «ρίς» θάποφασίσουν τή «μύτη» πιά να μην τή μεταχειρίζονται. Βλέπετε τί μπόσικη, τί άμελέτητη που είναι μια τέτοια ιδέα; Γιατί όμως, θα ρωτήσει κανείς, να μην μπορεί να επικρατήσει σιγά σιγά με τήν προήν τή σωστή—σημασιαν— ή καθαρεύουσα. Ότι δέν επικρατεί τó είπαμε, άφού ως τώρα δέ βλέπουμε όχι πολλούς, μ' όσους λιγοστούς κι αν ζητήσουμε, να λένε πάντοτε «νύξ» λ. χ. και ποτέ να μη λένε «ή νύχτα». Τό γιατί θα τó βρούμε αν άκόμα δέν ξεχάσαμε τήν άνακάλυψη τού κ. Σιας. Για να μπορούσε με τόν καιρό να επικρατήσει ή δ'η επικρατούμενη, έπρεπε να είταν γλώσσα φυσική, διάλεκτος ζωντανή. Έπρεπε να υπάχουν, κι ως μην είσαν πολλοί, εκείνοι που θα ξέσταν μόνο τó «νύξ» και τó «ρίς» και που θα μπορούσαν, έννοείται, είτε για τή μόρφωση, είτε, για τήν κοινωνική τους θέση, είτε γι' άλλο λόγο να γίνουσε πρότυπο γλωσσικό στους άλλους, που έτσι θαρχίζανε σιγά σιγά να λένε «νύξ» και «ρίς» και να ξεγνούν τή «νύχτα» και τή «μύτη». Όταν όμως τού λόγου σου, κύριε, κλέβεις και σκοτώνεις, τού κόκου πολέμας να με κάνεις άνθρωπο ήθικόν, με τις συμβουλές και τήν κατήχηση. Τό πολύ πολύ θα κατορθώσεις να σου μοιάσω να κλέβω